

STRESZCZENIE

Policjanci są zobowiązani przepisami prawa do podejmowania szybkich i skutecznych działań służących ochronie życia i zdrowia lub mienia. Żeby skutecznie przeciwdziałać tego rodzaju i innym zagrożeniom, policjanci zostali wyposażeni w uprawnienie do ingerencji w sferę praw i wolności obywatelskich. Formacji, jaką jest Policja, na mocy przepisów prawa przyznano prawo do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej w przypadkach określonych przez ustawę z 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. Zaznaczyć jednak należy, że każde użycie środków przymusu bezpośredniego, w szczególności broni palnej, przez policjantów podczas wykonywania czynności służbowych jest zawsze rozlegle komentowane. Niewątpliwie zasadniczą przyczyną tego jest to, że użycie broni palnej stanowi ingerencję w podstawowe prawa człowieka, tj. prawo do życia i prawo do ochrony zdrowia.

Dotychczasowe badania empiryczne nie obejmowały swoim zakresem takich czynników, które bezpośrednio bądź pośrednio implikują podjęcie przez funkcjonariuszy Policji decyzji o użyciu broni palnej, jak również analiz skutków jej użycia. Dotyczy to zarówno czynników psychologicznych, jak i socjologicznych oraz odnoszących się do rodzaju i poziomu wykształcenia strzeleckiego funkcjonariuszy Policji i ich wyposażenia.

Mając na względzie zaprezentowane uwarunkowania za przedmiot badań w niniejszej dysertacji przyjęto problematykę determinantów użycia broni palnej przez policjantów, częstotliwość jej użycia i skalę tego zjawiska w Polsce. Tak wskazany przedmiot badań wpisuje się w zakres dziedziny nauk społecznych i dyscypliny nauki o bezpieczeństwie.

Opisana wcześniej sytuacja problemowa pozwoliła na doprecyzowanie zainteresowań badawczych i ustalenie ogólnego problemu badawczego w formie pytania o następującej treści: Jakie umiejętności, wynikające z wykształcenia zawodowego, oraz determinanty psychospołeczne decydują o użyciu broni palnej przez policjantów?

Nadrzędnym celem przeprowadzonych badań było określenie determinantów psychospołecznych i czynników związanych z wykształceniem zawodowym policjantów, jakie wpływają na użycie broni palnej przez policjantów w Polsce, oraz zaproponowanie koniecznych zmian w szkoleniach (doskonaleniach zawodowych) policjantów.

Praca składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym omówiono ogólne założenia metodologiczne, określono przedmiot i cel badań oraz problemy i hipotezę badawczą.

W dalszej części rozdziału omówiono zoperacjonalizowane zmienne i ich wskaźniki, określono metody, techniki i narzędzia oraz doprecyzowano teren i organizację badań.

Rozdział drugi dotyczy użycia broni palnej przez policjantów w Polsce i innych krajach. W skupiono się w nim na standardach międzynarodowych i ochronie praw człowieka. Dokonano analizy krytycznej w piśmiennictwie zagranicznym i opisano badania naukowe dotyczące użycia broni palnej przez policjantów w Polsce.

W rozdziale trzecim dokonano analizy stanu prawnego dotyczącego użycia broni palnej. Omówiono przypadki użycia broni palnej na gruncie prawa policyjnego. Szczególną uwagę poświęcono przesłankom ustawowym użycia broni palnej.

Rozdział czwarty został poświęcony badaniom okoliczności użycia broni palnej przez policjantów w odniesieniu do czynników psychologicznych, społecznych i wykszolenia zawodowego. Zastosowano dwie metody badawcze — sondaż diagnostyczny i analizę dokumentacji.

Pracę podsumowano zakończeniem, w którym zawarto informacje o wynikach weryfikacji przyjętej w badaniach hipotezy badawczej i problemów badawczych. W zakończeniu opisano także kolejne perspektywy eksploracyjne, które mogą być podstawą do projektowania nowych, kolejnych badań.